MĂSURILE DE CONSTRÂNGERE CU CARACTER EDUCATIV AUTOHTONE, VS AL ROMÂNIEI ŞI FEDERAȚIEI RUSE

Ala OPALCO

Codul penal al Republicii Moldova care se aplică în conformitate cu Constituția Republicii Moldova şi actele internaționale, are drept obiectiv prevenirea de noi infracțiuni. Acest act legislativ enumeră faptele prejudiciabile comise cu vinovăție şi pasibile de pedeapsa penală. Însă, cu o atenție deosebită legiuitorul autohton se referă la infractorul minor, apicând cel mai frecvent măsurile de constrângere cu caracter educativ, în cazul liberării de răspundere penală sau liberării de pedeapsa penală. Astfel, minorul poate fi liberat de răspundere penală, conform art.53 de către procuror în cadrul urmăririi penale şi de instanța de judecată. La rândul său, art.54 creează posibilitatea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ, făcând trimitere la art.104 care înglobează 5 măsuri de constrângere cu caracter educativ poziționate în cap. „Măsuri de siguranță". Faptul că măsurile de constrângere cu caracter educativ urmează după măsurile de constrângere cu caracter medical şi sunt continuate cu măsura de castrare chimică lit.b.1) art.98 şi art.104.1 (deşi castrarea chimică este şi ea o intervenție medicală), nu denotă că această măsură (cast rarea chimică) este o completare la măsurile educative sau se aplică minorilor.

Drept măsuri de constrângere cu caracter educativ, art.104 prevede: 1. avertismentul, 2. încredințarea minorului pentru supraveghere unui anumit contingent de persoane fizice sau juridice, 3. obligarea de a repara daunele cauzate, 4. obligarea de a urma tratament medical de reabilitare psihologică, 5. internarea într-o instituție educativă sau medical-educativă.

Dacă în cazul liberării de răspunrele penală, în urma comiterii infracțiunii uşoare sau mai puțin grave pentru prima oară, legea penală prevede aplicarea măsurilor enumerate anterior, atunci, la liberarea de pedeapsă penală, art.93 legea prevede posibilitatea comiterii infracțiunilor nu doar a celor uşoare şi mai puțin grave, dar şi a celor grave, pentru care se aplică măsura internării sau alte măsuri de constrângere cu caracter educativ, ca şi în cazul liberării de răspundere penală pentru comiterea doar a infracțiunilor uşoare sau mai puțin grave.

Deşi izvorul legislativ prevede la art.109 încă o posibilitate de a înlătura răspunderea penală a minorului, care a comis o infracțiune uşoară, mai puțin gravă sau chiar şi gravă prin procedura de împăcare personală, această împăcare nu produce o educare sau reeducare a minorului infractor, care ar putea fi garantată prin intermediul aplicării măsurilor educative.

Codul penal al României, publicat în MO, partea I nr.510 din 24/07/2009, care va intra în vigoare la data de 1 februarie 2014 diferă prin structură, conținut şi esență, când este vorba despre minorii infractori şi măsurile

educative. Legiuitorul român prevede în cazul comiterii infracțiunii: pedepse, măsuri educative şi măsuri de siguranță, deşi noul cod prevede eliminarea aplicării pedepsei penale față de minor.

În titlul V – „Minoritatea", care este alcătuit din cinci capitole consecutive şi un număr impunător de articole, sunt reglementate minuțios următoarele aspecte: regimul răspunderii penale a minorului; regimul măsurilor educative neprivative de libertate; regimul măsurilor privative de libertate şi dispozițiile comune. Deci, legiuitorul român pe lângă faptul că nu consideră măsurile educative drept măsuri de siguranță, el scoate în evidență două categorii de măsuri educative: a) măsuri educative privative de libertate şi b) măsuri educative neprivative de libertate. Drept măsuri educative privative de libertate sunt considerate: a) internarea într-un centru educativ şi b) internarea într-un centru de detenție. Un alt conținut, au măsurile neprivative de libertate: a) stagiul de formare civică, b) supravegherea, c) consemnarea la sfârşit de săptămână, d) asistarea zilnică. Facultativ, la măsurile neprivatitve de libertate pot fi impuse unele obligații cu o posibilă modificate sau stopate. Minorul poate fi obligat să urmeze un curs de pregătire şcolară sau formare profesională. Ori, el poate fi obligat să nu depăşească fără acordul serviciului de probațiune limita teritorială stabilită de instanță sau de a nu se afla în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale sau la alte adunări publice, stabilite de instanță. O altă faptă imputabilă ar fi de a nu se apropia şi a nu comunica cu victima sau cu membrii de familie ai acesteia, cu participanții la savârşrea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instant. De asemenea, minorul poate fi obligat de a se prezenta la serviciul de probațiune, la datele stabilite de acesta şi să se supună măsurilor de control, tratament sau ingrijire medicală.

Din conținutul expus de legiuitor, rezultă că parte componentă şi inevitabilă a măsurilor educative este serviciul de probațiune care se implică începând cu prima etapă – elaborarea referatului de evaluare a minorului şi până la finele măsurilor educative.

În comparație cu legislația română, mai laconic la acest subiect este Codul penal al Federației Ruse, care reglementează măsurile de constrângere cu caracter educativ prin intermediul unui şir de articole concentrate în într-un singur capitol. Legea penală prevede următoarele măsuri de constrângere cu caracter educativ: 1) avertizarea, 2) transmiterea pentru supraveghere persoanei fizice sau juridice, 3) obligarea de a restitui paguba, 4) limitarea timpului liber şi stabilirea unor exigențe față de comportament.

După cum se observă, toate trei izvoare legislative elucidează propria viziune vizavi de măsurile de constrângere cu caracter educativ aplicate minorului infractor. Pentru conformarea acestor măsuri la exigențele europene, este necesară o comparație între trei izvoare legislative, care e prezentată în următorul tabel.

Tabel

Aspecte comparative

Codul penal al Republicii Moldova	**Codul penal al României** *care va intra în vigoare la data de 1 februarie 2014*	**Codul penal al Federaţiei Ruse**
Partea generală	Partea generală	Partea generală
Capitolul X. Măsurile de siguranţă	**Titlul V – Minoritatea**	**Compartimentul V. Răspunderea penală a minorilor**
Art.98. Scopul şi tipurile măsurilor de siguranţă. Art.99. Aplicarea măsurilor cu caracter medical. Art.100. Internarea într-o instituţie psihiatrică Art.101. Stabilirea, schimbarea, prelungirea şi încetarea aplicarii măsurilor de constrângere cu caracter medical alienaţilor Art.102. Deducerea duratei de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical. Art.103. Aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical alcoolicilor şi narcomanilor sau punerea lor sub curatelă **Art.104. Aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ** Art.104. 1. Castrarea chimică Art.105. Expulzarea Art.106. Confiscarea specială **Capitolul VI. Liberarea de răspundere penală** Art.53. Liberarea de răspundere penală Art.54. Liberarea de răspundere penală a minorilor **Capitolul IX. Liberarea de pedeapsa penală** Art.93. Liberarea de pedeapsă penală a minorilor	**Capitolul I – Regimul raspunderii penale a minorului** Art.113. Limitele răspunderii penale Art.114. Consecinţele răspunderii penale Art.115. Măsurile educative Art.116. Referatul de evaluare **Capitolul II –Regimul masurilor educative neprivative de libertate** Art. 117. Stagiul de educare civică Art.118. Supravegherea Art.119. Consemnarea la sfârşit de săptămână Art.120. Asistarea zilnică Art.121. Obligaţii ce pot fi impuse minorului Art.122. Modificarea sau încetarea obligaţiilor Art.123. Prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate **Capitolul III –Regimul masurilor educative privative de libertate** Art. 124. Internarea într-un centru educativ Art.125. Internarea într-un centru de detenţie Art.126. Schimbarea regimului de executare Art.127. Calculul duratei măsurilor educative **Capitolul IV – Dispozitii comune** Art. 128. Efectele cauzelor de atenuare şi agravare Art.129. Pluralitatea de infracţiuni Art.130. Descoperirea unei infracţiuni săvârşite în timpul minorităţii Art.131. Prescripţia răspunderii penale a minorilor Art.132. Prescripţia executării măsurilor educative Art.133. Efectele măsurilor educative Art.134. Minorul devenit major	**Capitolul 14. Răspunderea penală şi pedeapsa minorilor** Art.87. Răspunderea penală a minorilor Art.88. Tipurile de pedepse aplicate minorilor Art.89. Stabilirea pedepsei minorului Art.90. Aplicarea măsurilor de constrângere cu character educativ Art.91. Conţinutil măsurilor de constrângere cu character educativ Art.92. Lliberarea de pedeapsă a minorilor Art.93. Liberarea condiţionată de pedeapsă Art.94. Termenele de prescripţie Art.95. Termenele de prescripţie a răspunderii Art.96. Aplicarea prevederilor acestui capitol faţă de persoanele cu vârsta de la 18 până la 20 ani

Bibliografie:

1. *Codul penal al Republicii Moldova* [Accesat 21.05.2013] Disponibil: http: //lex.justice.md//
2. *Codul penal al Romaniei,* publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 510 din 24/07/2009, care va intra in vigoare la data de 1 februarie 2014 [Accesat 21.05.2013] Disponibil: http://www.avocatura.com/ll491-noul-cod-penal.html
3. *Уголовный кодекс Российской Федерации* [Accesat 21.05.2013] Disponibil: www.consultant.ru